

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
« » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКА РИСУНКУ

для здобувачів вищої освіти спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02130554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Проект № 16.56/23
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 2023 р.

Київ – 2023

Розробники: Крюкова Ганна Олексіївна, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка; Крюк Олександр Олексійович, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Крюкова Ганна Олексіївна, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 9 від «18» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

«__» _____ 2023 р.

Гарант освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» Вероніка ЗАЙЦЕВА

Робочу програму перевірено

«__» _____ 2023 р.

Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисциплін	Обов'язкова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів/годин	9/270			
Курс	2		2	
Семестр	3	-	-	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	-	-	-
Обсяг кредитів	3	-	-	-
Обсяг годин, в тому числі:	90	-	-	-
Аудиторні	42	-	-	-
Модульний контроль	6	-	-	-
Семестровий контроль	-	-	-	-
Самостійна робота	42	-	-	-
Форма семестрового контролю	залік	-	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності в зображенні постаті людини.

Завдання курсу:

- поглибити базові знання з дисципліни «Практика рисунку»;
- закріпити практичні навички з рисунку, вміти виявляти психологічний стан, характер, настій натури, поєднуючи форму і зміст, використовуючи контраст і нюанс, затемнення і висвітлення форми;
- розвинути образотворче мислення, що є необхідним для творчої діяльності в усіх видах образотворчого мистецтва

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

- ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- СК 1. Здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні художнього образу.
- СК 9. Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт образотворчого та/або декоративного мистецтва.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання: різноманітних прийомів, методів роботи над практичними завданнями з використанням особливостей національних традицій школи образотворчого мистецтва.

Практичні навички і вміння: здатність вірно робити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз фігури та виразно моделювати форму; вміння виявляти характер, конструкцію та взаємозв'язок основних мас на основі постановки; здатність виконувати з натури, по пам'яті та за уявою твори у графічній техніці; здатність використовувати у практичній діяльності досвід

світового та вітчизняного візуального мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;

Результати навчання:

- РН 3. Володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).
- РН 10. Застосовувати у мистецькій та дослідницькій діяльності знання естетичних проблем образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації, основних принципів розвитку сучасного візуального мистецтва.
- РН 14. Застосовувати методологію наукових досліджень у процесі теоретичного і практичного аналізу; дотримуватися принципів академічної доброчесності; узагальнювати результати дослідження та впроваджувати їх у мистецьку практику; виявляти практичні та теоретичні особливості наукової гіпотези.
- РН 15. Планувати професійну діяльність у сфері образотворчого і декоративного мистецтва, реставрації відповідно до потреб і запитів суспільства та ринку.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль І. Удосконалення вмінь зображувати оголену постать							
Тема 1. Короткострокові начерки гіпсової моделі екорше Гудона.	4			4			
Тема 2. Гіпсова модель екорше Гудона.	18			18			
Тема 3. Короткочасні начерки гіпсової моделі Геракла	4			4			
Тема 4. Гіпсова модель Геракла	16			16			
Тема 3. Копія академічного рисунку з фондів	42						42
<i>Модульний контроль</i>	6						
Разом	90			42			42
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>							
УВсього	90			42			42

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль І. Удосконалення вмінь зображувати оголену постать.

Тема 1. Короткострокові начерки гіпсової моделі екорше Гудона. (4 год.)

Формат – А3. Графічні матеріали. Кількість 4 шт.

Постановка: Гіпсова модель екорше Гудона розміщується на подіумі з підсиленням світло-тіньових співвідношень за допомогою штучного освітлення.

Завдання: з різних ракурсів виконати серію графічних начерків екорше Гудона. Закомпонувати рисунок за канонами композиції, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз фігури, передати рух та динаміку, пластичність та виразність моделі.

Тема 2. Гіпсова модель екорше Гудона. (18 год.)

Формат – А2. Графічні матеріали.

Постановка: Гіпсова модель екорше Гудона розміщується на подіумі з підсиленням світло-тіньових співвідношень за допомогою штучного освітлення.

Мета: розвинути вміння глибше і впевненіше відчувати форму, пластичну та анатомічну побудову людини завдяки зображенню гіпсової моделі; закріпити навички здобувачів вищої освіти в розумінні пропорційної та об'ємної цілісності; закріпити вміння передавати матеріальність гіпса графічними засобами; розвинути творчу ініціативу.

Завдання: закомпонувати рисунок за канонами композиції, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз фігури з світлотіньовою проробкою; поетапно виконувати роботу, досягаючи цілісності зображення та його композиційної організації; прослідкувати закономірності лінійної перспективи; показати вміння користуватись технікою штриха, що застосовуються для виконання рисунка та виявлення об'єму; при зображенні гіпсової моделі продемонструвати всі набуті вміння та навички в зображенні натури, здобутих при вивченні дисциплін «Академічний рисунок» та «Практика рисунку».

1 етап роботи: композиція в заданому форматі, позначити основні пропорції.

2 етап роботи: визначення пропорцій, руху хребетного стовпа і опорної ноги, розташування грудної клітки і тазу.

3 етап роботи: виявлення великих м'язових мас з урахуванням конструкції скелета і анатомічних особливостей людини; робота над пластикою екорше та тоновими співвідношеннями;

4 етап роботи: виконання розбору по площинах м'язів; виділення головного та узагальнення другорядного; потрібно підкреслити в тоні ті частини екорше, які знаходяться на передньому плані; робота над передачею матеріальністю гіпсової фігури.

5 етап роботи: етап узагальнення, використання прийому «від конкретного до загального».

Тема 3. Короткострокові начерки гіпсової моделі Геракла. (4 год.)

Формат – А3. Графічні матеріали. Кількість 4 шт.

Постановка: Гіпсова модель Геракла розміщується на подіумі з підсиленням світло-тіньових співвідношень за допомогою штучного освітлення.

Завдання: з різних ракурсів виконати серію графічних начерків гіпсової моделі Геракла. Закомпонувати рисунок за канонами композиції, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз фігури, передати рух та динаміку, пластичність та виразність моделі.

Тема 4. Зображення гіпсової моделі Геракла (16 год.)

Формат – А2. Графічні матеріали.

Постановка: Гіпсова модель Геракла розміщується на подіумі з підсиленням світло-тіньових співвідношень за допомогою штучного освітлення.

Мета: розвинути вміння глибше і впевненіше відчувати форму, пластичну та анатомічну побудову людини завдяки зображенню гіпсової моделі; закріпити навички здобувачів вищої освіти в розумінні пропорційної та об'ємної цілісності; закріпити вміння передавати матеріальність гіпса графічними засобами; розвинути творчу ініціативу.

Завдання: закомпонувати гіпсову модель за канонами композиції, зробити конструктивно-просторовий та анатомічний аналіз з тональним вирішенням, передати характерний рух натури; закріпити вміння вести постановку поетапно – від загального до конкретного, від конкретного до загального, з наступним синтезом того і іншого; при зображенні гіпсової моделі продемонструвати всі набуті вміння та навички в зображенні натури.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення постаті в заданому форматі; одночасно з композицією і загальними пропорціями, потрібно побачити і намітити загальний рух фігури. Загальний рух всієї фігури, це як би узагальнена сума всіх осей, вигин і нахил в просторі всієї фігури, складений з суми розташувань всіх основних частин тіла. Загальний рух задається положенням корпусу і ніг. Також потрібно звернути увагу на власні напрямки осей цих частин тіла. Як це в основному і буває, вісь голови в даному випадку нахилена назад, але при цьому трохи схилена набік (в сторону його правого плеча), вісь шиї нахилена вперед і трохи до його лівого плеча, вісь грудної клітини нахилена назад, вісь таза – вперед. Ноги в цілому нахилені вперед.

2 етап роботи: зображення постаті за правилами конструктивної побудови, передача складного руху, взаємозв'язок загальних форм фігури – тулуба з плечовим поясом і таза.

Грудна клітка і таз утворюють так званий «контрапост» – таз нахилений вниз з боку зігнутої ноги, а грудна клітка навпаки нахилена в сторону опорної ноги. Крім того, як це зазвичай і буває при контрапості, таз з боку опорної ноги йде вперед, а з боку ноги зігнутої – назад, а грудна клітка з плечовим поясом навпаки, над опорною ногою рухається назад, а над зігнутою ногою йдуть

вперед. У поєднанні з вище переліченими нахилами вперед і назад, вони таким чином створюють красиве і цікаве положення корпусу в просторі.

3 етап роботи: уточнення пропорцій, передача індивідуальних особливостей постаті, тональна проробка форми, передача матеріальності гіпса.

При тональній проробці моделі потрібно дивитися не тільки на конкретні деталі, але і, розфокусовувати погляд, щоб оцінювати всю тональну ситуацію в цілому.

4 етап роботи: етап узагальнення, використання прийому «від конкретного до загального»

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль I	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування практичних занять	1	21	21
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом	
Робота на практичному занятті	10	21	210
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25
Разом		-	261
Максимальна кількість балів:		261	
Розрахунок коефіцієнта:		261:100=2,61	

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання. Модуль I.

Тема 3. Копія академічного рисунку з фондів Національної академії мистецтв (формат А2, графічні матеріали, кількість: 1 шт.)

Копіювання робіт майстрів - є одним з важливих моментів в процесі удосконалення навичок здобувачів вищої освіти образотворчому мистецтву. У закінченому творі майстра студентам простіше побачити характер, ознайомитися з технікою художника та засобами якими він користується для передачі об'єму. Все це невід'ємні частини школи малюнка і живопису. Корисним буде під час виконання копії, спробувати в техніці майстра виконати власні графічні пошуки.

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. Композиція та рисунок копії – 1 б.;
2. Передача пропорцій, співвідношення цілого і деталей – 1 б.;

3. Передача об'єму – 1 б.;
4. Повнота обсягу виконання – 1 б.;
5. Якість виконання – 1 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді виконання студентами творчої роботи на задану тему. Робота, що не відповідає темі не розглядається.

Критерії оцінювання модульного контролю

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Відповідність завданню (розмір, матеріал)	5
2	Композиційне рішення	5
3	Передача пропорцій, конструктивна побудова	5
4	Передача об'єму, світлотіньове рішення	5
5	Завершеність роботи	5
	Всього	25

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Навчальним планом семестровий контроль з навчальної дисципліни «Практика рисунку» передбачено у формі підсумкового модульного контролю (заліку) у 3 семестрі, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом півріччя.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Навчальним планом семестровий контроль з навчальної дисципліни «Практика рисунку» передбачено у формі підсумкового модульного контролю (заліку) у 3 семестрі, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом півріччя.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингов а оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного

		перекладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Практика рисунку	
3 семестр	
разом 90 год., з них: практичні заняття – 42 год., самостійна робота – 42 год., модульний контроль – 6 год.	
Змістовий модуль 1. Удосконалення вмінь зображувати оголену постать	
Практичні заняття	Самостійна робота
1. Короткострокові начерки гіпсової моделі екорше Гудона 22 б.	1. Копія академічного рисунку (розмір А2, графічні матеріали.) 5 б.
2. Гіпсова модель екорше Гудона. 99 б.	
3. Короткочасні начерки гіпсової моделі Геракла 22 б.	
4. Зображення гіпсової моделі Геракла 88 б.	
Разом – 231 б.	Разом – 5 б.
МК (перегляд) – 25 б.	
Разом – 261 б.	
Коефіцієнт визначення успішності – 2,61	

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. G. C. Watson. Drawing for the Absolute and Utter Beginner. English, Paperback, Watson-Guptill Publications, 2011. 160 p.
2. Басанець Л.В. Художні техніки рисунка. Одеса: ОДПІ, 2002. 128 с.
3. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти (навчальний посібник для здобувачів вищої освіти художньо-графічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів). К.: Вища школа, 2002. 188 с.
4. Перепадя В. В. Рисунок. Проблеми творчості в навчальному процесі. Львів: «Палітра», 2003. 288 с.: іл.
5. Сухенко В. О. Академічний рисунок. Підручник. Київ : Амадей, 2016. 232 с.
6. Щербина В. Г. Практична композиція. Кривий Ріг : Оксан-Принт, 2008. 187 с.
7. Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка. Київ : НАУ, 2005. 60 с.

Додаткова:

1. Мирончик П.В., Манохін В.П. Рисунок, живопис, скульптура: Загальний курс академічного рисунку (для здобувачів вищої освіти – архітекторів 1-3 курсів денної форми навчання спеціальності 6.060102 «Архітектура»). Харків : ХНАМГ, 2009 222 с.
2. Попов М. Т. Альбом: рисунок, живопис. Київ : ТОВ «Європа Прінт», 2008. 134 с.
3. Ратнічин В.М. Перспектива. – 2ге вид. Київ : Вища школа, 1977. 90 с.
4. Туманов І. М. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико методологічні основи комплексного навчання. Львів: Аверс, 2010. 496 с.
5. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 112 с.